

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської науково-методичної конференції,

присвяченої

*15-й річниці заснування Шосткинського інституту
Сумського державного університету*

(Шостка, 21 квітня 2016 року)

**Суми
Сумський державний університет**

УДК 33.336.5

**ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ
СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ТРАДИЦІЙНУ ПРОБЛЕМУ
Л.Ю. Кулик, А.А. Басанець, Н.В. Бондаренко, І.В. Вареник**

Шосткинський інститут Сум Ду
вул. Гагарина, 1, м. Шостка, 41100
lina_kulik@mail.ua

Розвиток суспільно – економічних відносин в Україні підтверджує необхідність якомога скорішого вирішення проблеми фінансової стабілізації і виходу з економічної кризи. Основу фінансової політики становить бюджетна політика, яка пов'язана насамперед із формуванням і виконанням бюджетів усіх рівнів, цільових загальнодержавних фондів..

Державний бюджет України є головним фінансовим планом країни, який віддзеркалює суспільно-економічний стан у державі. Економічна нестабільність і спад виробництва негативно впливають на формування доходів та фінансування видатків бюджету. Бюджет, його дохідна частина прямо пов'язані із державною програмою соціально-економічного розвитку України на поточний фінансовий рік. І навпаки, виконання зазначеної програми залежить від її фінансового забезпечення. У цьому напрямку Державний бюджет виступає основою фінансування загальнодержавних програм та сприяє їх виконанню. Державна програма соціально-економічного розвитку України і Державний бюджет України мають своє особливе місце, роль і призначення в системі суспільно-економічних відносин.

Пояснення цьому лежить у зв'язках бюджетної політики з усіма сторонами економіки країни. Так процес формування бюджету тісно пов'язаний із податковим законодавством, а також із процесом виробництва: або стимулює його, або натискає. З іншого боку, розподіл бюджетних засобів також тісно пов'язаний з виробництвом: фінансові вкладення направляються у виробництво. Також із бюджету фінансуються соціально-необхідні програми і служби такі як: армія, міліція, охорона здоров'я і т.п.

Кон'юнктурними цілями бюджетного регулювання служать витрати по внутрішньому державному боргу (наприклад, дострокове погашення частини боргу), розміри витрат на кредити і субсидії приватним і державним підприємствам, сільському господарству, на створення і удосконалення об'єктів інфраструктури, на закупівлю озброєння і військово будівництво. Таким чином, держава намагається задовольнити вимоги різноманітних соціальних груп, зменшити соціальну напруженість у товаристві.

. Державний бюджет – це річний план державних витрат і джерел їхнього фінансового забезпечення. Державний бюджет містить бюджет центрального уряду, а також бюджети всіх рівнів місцевої влади. Відповідно бюджети бувають центральними, обласними, місцевими. В Україні до місцевих бюджетів належать бюджети областей, міські бюджети Києва і Севастополя, районні бюджети сільських районів, міські бюджети міст обласного підпорядкування, бюджети внутрішньоміських районів, бюджети міст районного підпорядкування тощо. Між ними існують досить складні відносини, пов'язані з розподілом джерел бюджетних доходів, фінансуванням місцевих бюджетів з боку центрального уряду шляхом перерозподілу коштів у масштабі країни тощо. Отже, державний бюджет – це не тільки бюджет центрального уряду, а й сукупність бюджетів усіх рівнів державної адміністративно-територіальної влади. Сукупність різних видів бюджетів, що перебувають між собою в певному взаємозв'язку і взаємозалежності, створює бюджетну систему, що діє в країні.

Бюджетна система ґрунтується на взаємодії бюджетів усіх рівнів, що відбувається за допомогою використання регулюючих доходних джерел, створення цільових і

регіональних бюджетних фондів, їх часткового перерозподілу. Це важливе положення реалізується через систему податків, які регулюють обсяги надходжень фінансових ресурсів між державою та її регіонами, а також у цілому по території України. Необхідність такої системи виникає в результаті того, що в межах країни існує різниця у фінансовій забезпеченості регіонів внаслідок ряду об'єктивних причин, пов'язаних з економічним становищем та їх географічним положенням. Самостійність бюджетів забезпечується наявністю джерел доходів і правом визначити напрям їх використання й витрат.

Державний бюджет України затверджується законом України. Республіканський бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, міські, районні, районні в містах, селищні та сільські бюджети затверджуються Верховною Радою Автономної Республіки Крим та відповідними місцевими радами народних депутатів. При формуванні Державного бюджету основною задачею є його збалансованість або говорячи іншими словами якнайближче наблизитися до ідеального варіанта є повне покриття витрат прибутками й утворення залишку засобів, тобто перевищення прибутків над витратами. Бюджет служить сферою зіткнення економіки і політики та невід'ємною складовою соціально-економічного розвитку суспільства. У бюджеті сконцентровані інтереси держави, суб'єктів господарювання та населення. Між ними відбувається постійне протиборство за присвоєння певної частини суспільного продукту. Тому головне призначення бюджету полягає у зрівноваженні інтересів усіх суб'єктів суспільства. Відповідно до визначеної фінансової політики за допомогою бюджету відбувається розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту за підрозділами виробництва, галузями економіки, адміністративно-територіальними одиницями суспільства та верствами населення. Джерелами доходів державного бюджету є податок на прибуток підприємств, об'єднань і організацій; податок на додану вартість; акцизні податки; доходи від зовнішньоекономічної діяльності; прибутковий податок з громадян та ін., згідно з нормативами, що визначаються законодавчими актами. Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок різних місцевих податків та стягнень. Бюджет є головним фінансовим документом країни. Виходячи з цього можна зробити висновок, що вивчення бюджету (процесу його формування) є однією з першорядних задач економічної науки.

Виключно важливим є політичне значення бюджету. З допомогою фінансових ресурсів бюджетів різних рівнів реалізується економічна політика держави. Значною мірою це забезпечується сталістю, регулярністю та своєчасністю надходжень фінансових ресурсів до бюджету у формі податкових і неподаткових надходжень, зборів, відрахувань та обов'язкових платежів, доходів від операцій з капіталом і добровільних внесків фізичних та юридичних осіб.

Отже Державний бюджет може відігравати важливу роль в якості інструмента ефективної макроекономічної політики, коли належні бюджетні ресурси і їх ефективне використання забезпечують збалансованість економіки та фінансову стійкість

Література

1. Артус М. Бюджетна система України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Європейський ун-т. – К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2007. – 220с.
2. Барбич І. Нормативно-правові відносини між учасниками бюджетного процесу: поняття, перспективи розвитку // Підприємництво, господарство і право. - 2008. - № 3. - С. 72-73
3. Білецька О.М. Економічна теорія, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Навчальний посібник – К. Центр навчальної літ. 2005 р.